

2019-09-06

Hans Strandlund

Till
Regionstyrelsen för svar
Regionfullmäktige för kännedom

Uppföljande granskning av inköp och upphandling avseende förbrukningsvaror

2016 genomfördes en granskning avseende inköp och upphandling av förbrukningsvaror inom vården. I granskningen gjordes bedömningen att regionstyrelsen endast delvis säkerställt en ändamålsenlig intern kontroll avseende inköp och upphandling av förbrukningsmaterial inom vården. Regionens revisorer beslutade att genomföra en uppföljande granskning. Granskningen avgränsas till inköp av förbrukningsvaror till vården och fokuserar på uppföljning av de brister kring respektive kontrollmål som identifierades i föregående granskning samt förnyade kontroller av följsamhet till LOU, avtalstrohet och inköp.

Den sammanfattande bedömningen efter genomförd granskning är oförändrad, dvs att regionstyrelsen att regionstyrelsen endast delvis har säkerställt en tillräcklig internkontroll avseende inköp av förbrukningsvaror.

Regionstyrelsen beslutade efter granskningen om ett antal åtgärder som skulle genomföras i syfte att förbättra de identifierade bristerna. Revisorernas identifierade brister bedöms ha tagits i beaktande i och med de åtgärder som beskrevs. De åtgärder som har beslutats av styrelsen har dock fortfarande inte vidtagits. Däremot pågår ett arbete med att komma i mål med åtgärderna. När det gäller avtalstrohet och inköp kvarstår bristerna då inget nytt arbetssätt har införts och inga analyser genomförs.

Revisorerna förutsätter att regionstyrelsen säkerställer att angivna åtgärder genomförs.

Iakttagelser och bedömningar i sin helhet framgår i bifogad rapport. Revisorerna önskar svar från regionstyrelsen senast 2019-11-27.

FÖR REGIONENS REVISORER

Hans Strandlund
Ordförande

Elisabeth Löf
Revisor

Region Västmanland

Uppföljande granskning av inköp och upphandling avseende förbrukningsvaror

Regionstyrelsen

Region Västmanlands revisorer
September 2019

Sofia Nylund
Cecilia Fornstedt



1

Sammanfattande
bedömning och
rekommendationer

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

2016 genomfördes en granskning avseende inköp och upphandling av förbrukningsvaror inom vården. I granskningen gjordes bedömningen att regionstyrelsen endast delvis säkerställt en ändamålsenlig intern kontroll avseende inköp och upphandling av förbrukningsmaterial inom vården.

Regionens revisorer beslutade således att genomföra en uppföljande granskning vars resultat presenteras i denna rapport. Granskningen avgränsas till inköp av förbrukningsvaror till vården och fokuserar på uppföljning av de brister kring respektive kontrollmål som identifierades i föregående granskning samt förnyade kontroller av följsamhet till LOU, avtalstrohet och inköp.

Den sammanfattande bedömningen efter genomförd granskning är oförändrad, dvs att regionstyrelsen att regionstyrelsen endast delvis har säkerställt en tillräcklig internkontroll avseende inköp av förbrukningsvaror.

Bedömningen grundar sig på uppföljningen av kontrollmålen nedan:

Vilka åtgärder har regionstyrelsen beslutat om efter granskningen? Har revisorernas identifierade brister beaktats?

Kontrollmålet är uppfyllt. Regionstyrelsen listade, i yttrande RV170769, ett antal åtgärder som skulle genomföras i syfte att förbättra de identifierade bristerna. Revisorernas identifierade brister bedöms ha tagits i beaktande i och med de åtgärder som beskrevs.

Har av regionstyrelsen angivna åtgärder vidtagits?

Kontrollmålet är ej uppfyllt. De åtgärder som har beslutats av styrelsen har fortfarande inte vidtagits. Däremot pågår ett arbete med att komma i mål med åtgärderna.

Visar förnyade kontroller på en följsamhet till LOU, avtalstrohet och inköp som överensstämmer med tecknade avtal?

Kontrollmålet är ej uppfyllt. På grund av att inget nytt arbetssätt har införts och inga analyser genomförs, kan detta kontrollmål ej anses vara uppfyllt.

Rekommendationer

Vi förutsätter att regionstyrelsen säkerställer att man kommer i mål med angivna åtgärder.

2

Bakgrund

Bakgrund

Av regionens inköpsriktlinjer (som gäller för alla inköp i regionen) framgår att beställningar ska göras från avtalat sortiment hos avtalade leverantörer, samt att regionens beställningssystem (e-handel) ska användas i så stor utsträckning som möjligt. När beställning inte kan göras via beställningssystemet ska operativt inköp kontaktas för att stödja verksamheten med inköpen.

Vid tidigare genomförda revisioner har bl.a. följande brister gällande inköpsprocessen noterats:

Granskning av inköp och upphandling av förbrukningsvaror inom vården (2016).

- Det bedömdes endast delvis finnas ändamålsenliga regler och rutiner för inköp och upphandling. Bl.a. noterades att befintliga rutiner inte innefattade de krav på information om direktupphandlingar och dokumentation av dessa (vilket sedan den 1 juli 2014 är ett krav enligt LOU). Vidare noterades att det hade gjorts inköp till betydande belopp från ett antal leverantörer som inte var upphandlade. Detta skulle kunna röra sig om otillåtna direktupphandlingar, vilket är i strid med regionens regler och gällande lagstiftning.
- Spridningen av ramavtal bedömdes som ändamålsenlig. Däremot var det vid genomförande av granskningen svårt att uttala sig om huruvida ramavtalen användes.

- Bedömningen var att internkontrollen endast delvis säkerställt köptrohet mot ramavtal. Vid granskningen framkom att Varuförsörjningen årligen genomför omfattande uppföljning av alla inköp inom 80 olika varukategorier (s.k. spendanalyser). Varuförsörjningen ansvarar dock inte för att vidta åtgärder m a a avvikande avtalstrohet. Vidare framkom att Inköp inte haft kännedom om analysernas omfattning och därmed heller inte vidtagit några åtgärder m a a dessa. Enligt inköspolicyn ligger uppföljningsansvaret hos Inköp.
- Internkontrollen bedömdes endast delvis ha säkerställt att gjorda inköp överensstämmer med tecknade avtal. Detta eftersom varken Inköp eller Varuförsörjningen gjorde någon ytterligare kontroll av de köp som gjorts utanför beställningssystemet (d.v.s. för ca 62 000 av 70 000 avtalade produkter).

En bristfällig styrning och kontroll av inköpsprocessen kan riskera att verksamheten inte bedrivs på ett optimalt sätt och att mål inte uppnås. Det finns dessutom en risk för att inköp görs i strid med regionens regler och gällande lagstiftning.

Intern kontroll har bedömts vara viktigt i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys. Inköp av förbrukningsvaror uppgår årligen till betydande belopp inom regionen och utifrån detta har revisorerna bedömt det som ett väsentligt område att granska.

3

Syfte, metod och
avgränsning

Syfte, metod och avgränsning

Syfte och revisionsfråga	Granskningen syftar till att kartlägga rutiner och den interna kontrollen kring upphandling och inköp i regionen. Följande revisionsfråga ska besvaras: • Har regionsstyrelsen en tillräcklig internkontroll avseende inköp av förbrukningsvaror inom vården och har tidigare brister åtgärdats?
Kontrollmål	1. Vilka åtgärder har regionstyrelsen beslutat om efter granskningen? Har revisorernas identifierade brister beaktats? 2. Har av regionstyrelsen angivna åtgärder vidtagits? 3. Visar förnyade kontroller på en följsamhet till LOU, avtalstrohet och inköp som överensstämmer med tecknade avtal?
Avgränsning	Granskningen avgränsas till inköp av förbrukningsvaror till vården januari till maj 2019, och fokuserar på uppföljning av brister kring respektive kontrollmål i föregående granskning samt förnyade kontroller av följsamhet till LOU, avtalstrohet och inköp.
Metod	Genomgång av centrala dokument och rutiner på området. Via intervjuer med ansvariga tjänstemän inhämtas uppgifter om bl a arbetssätt och om tillämpade rutiner överensstämmer med LOU, regionens regler och delegationsordning, samt åtgärder för att hantera tidigare uppmärksammade brister. Genom registeranalys görs en förnyad kontroll av följsamheten till LOU (direktupphandlingsgränser och dokumentationskrav) samt en förnyad kontroll av regionens avtalstrohet gällande köp från befintliga avtal, samt att inköp överensstämmer med tecknade avtal.
Revisionskriterier	LOU samt rutiner och styrande dokument på området som beslutats i regionen.

Bedömningsskala som används i granskningen

Bedömningsskala



= Uppfyllt/Godkänt



= Delvis uppfyllt/Inte helt godkänt



= Ej uppfyllt/ Ej godkänt

4

Iakttagelser och
bedömningar

Iakttagelser

Kontrollmål	Iakttagelser	Bedömning
Vilka åtgärder har regionstyrelsen beslutat om efter granskningen? Har revisorernas identifierade brister beaktats?	Av det yttrande (RV170769) som lämnades vid granskningen 2016 framgår följande: “Regionstyrelsen tar till sig den sammanfattande bedömningen att regionstyrelsen, utifrån sin uppsiktsplikt, delvis har säkerställt en tillräcklig internkontroll avseende inköp av förbrukningsvaror”. De brister som revisorerna hade identifierat skulle åtgärdas genom det arbete som pågick med att utveckla inköpsprocessen. En av de avgörande åtgärderna var att ansluta leverantörer till e-handeln och under 2017 skulle samtliga av Varuförsörjningen artiklar distribueras till inköpssystemet. Regionen skulle även använda de spendanalyser som Varuförsörjningen tog fram, detta i syfte att förbättra köptroheten. Av intervjuerna framgår att granskningen fick ett stort genomslag och att revisorernas iakttagelser verkligen togs i beaktande. Under andra halvan av 2018 anställde regionens en e-handelskoordinator vars syfte var att effektivisera och digitalisera inköpsprocessen och genom detta öka följsamheten till avtal, öka användandet av verktyget Agresso samt att utveckla arbetssätt kopplade till inköpsprocessen var ett av dessa beslut och initiativ. Kontrollmålet anses vara uppfyllt. Regionstyrelsen listade, i yttrande RV170769, ett antal åtgärder som skulle genomföras i syfte att förbättra de identifierade bristerna. Revisorernas identifierade brister bedöms ha tagits i beaktande i och med de åtgärder som beskrevs.	

Iakttagelser

Kontrollmål	Iakttagelser	Bedömning
Har av regionstyrelsen angivna åtgärder vidtagits?	Åtgärd har påbörjats för samtliga beskriva åtgärder, men inga slutförts. Den mest avgörande åtgärden, att få in avtal i e-handelssystemet, har av olika anledningar inte kunnat genomföras i den takt man tänkt sig. Samtliga av Varuförsörjningens avtal är således inte heller inlagda, vilket enligt yttrandet skulle ha skett 2017. Regionen har därmed inte kunnat förbättra internkontrollen och säkerställt köp mot avtal genom ett ökat användande av inköpssystemet, vilket beskrev som en effekt i yttrandet. Inte heller har man kunnat få bättre kontroll över inköp utanför avtal vilket skulle kunna ligga till grund för en analys av behov av upphandling av dessa varor/tjänster. Det angavs i yttrandet att regionen ämnade att använda de spendanalyser som Varuförsörjningen distribuerade. Dessa spendanalyser syftade till att följa vem och vad som köper/köps in samt för hur stora summor. Varken Spendancy (regionens eget verktyg) eller Varuförsörjningens analyser används används ännu på ett systematiskt sätt. Kontrollmålet bedöms ej uppfyllt. De åtgärder som har beslutats av regionstyrelsen har fortfarande inte vidtagits. Däremot pågår ett arbete med att komma i mål med åtgärderna.	

Iakttagelser

Kontrollmål	Iakttagelser	Bedömning
Visar förnyade kontroller på en följsamhet till LOU, avtalstrohet och inköp som överensstämmer med tecknade avtal?	På grund av att inget nytt arbetssätt är infört och att inga analyser genomförs, kan detta kontrollmål ej anses vara uppfyllt.	

5

Övrigt

Intervjuade inom ramen för granskningen

- Enhetschef, Varuförsörjningen
- Inköpschef, Region Sörmland Västmanland
- Administrativ direktör, Region Västmanland
- Ekonomichef, Region Västmanland
- Ekonomisamordnare, Region Västmanland
- E-handelskoordinator/utvecklare, Region Västmanland